

معاونت پژوهش و انتشارات جامع انقلاب اسلامی
Vice President For Research

راهنمای جامع پایان نامه نویسی - قسمت دوم

چگونه استاد راهنما انتخاب کنیم؟ (راهنمای کامل و کاربردی)

هرچه به مقاطع تحصیلی بالاتر می رسید انجام کار پژوهشی به یکی از اصلی ترین وظایف شما تبدیل می شود.

این کار پژوهشی در مقطع کارشناسی ارشد در قالب پایان نامه و در مقطع دکتری در قالب رساله ارائه می شود. اما اولین مساله هنگام شروع یک کار پایان نامه یا رساله، انتخاب استاد راهنما است. پیش از اینکه بخواهید استاد راهنما انتخاب کنید لازم است بدانید استاد راهنما کیست و چه وظایفی دارد.

استاد راهنما کیست؟

استاد راهنما یکی از اعضای هیئت علمی و یا اساتید دانشگاه است که به پیشنهاد معاونت آموزشی دانشکده و حکم رئیس دانشکده، مسئولیت هدایت تحصیلی و راهنمایی دانشجویان در مقاطع تحصیلی مختلف را در زمینه مشکلات آموزشی پژوهشی و فردی بر عهده می گیرد.

وظایف استاد راهنما چیست؟

دانستن اینکه وظایف استاد راهنما چیست می تواند به شما کمک کند بهتر بتوانید استاد راهنما انتخاب کنید و بدانید چگونه یک استاد راهنما می تواند به شما کمک کند.

این وظایف شامل موارد زیر می شود:

– استاد راهنما می تواند به شما در انتخاب یک عنوان پژوهشی و برنامه ریزی برای تکمیل آن در زمان مورد انتظار کمک کند.

– او می بایست شما را در زمینه ماهیت پژوهش و استانداردهای مورد انتظار آن راهنمایی کند. این مواد شامل برنامه ریزی برنامه پژوهش، منابع و متون، ملزومات مرتبط با ایمنی و سلامتی (بخصوص برای فعالیت های آزمایشگاهی)، قوانین اخلاقی مربوطه و نیازهای احتمالی برای تایید توسط کمیته اخلاق دانشگاه، حضور مطلوب در کلاس و راهنمایی در تکنیک های مورد نیاز می شود.

- نظارت بر نحوه نگارش پروپوزال و همچنین کمک در ویرایش پایان نامه و ارائه گزارش های پیشرفت نیز از جمله وظایف یک استاد راهنما است.
- او باید یک برنامه زمانی مطلوب و واقع گرایانه برای تکمیل مراحل مختلف کار پژوهشی به شما ارائه دهد.
- استاد راهنما باید جلسات منظمی با دانشجو برگزار کند تا بتواند پیشرفت وی را در کار پژوهشی بررسی و کنترل کند. فواصل زمانی این جلسات باید با دانشجو هماهنگ شود و بعنوان «توافق نظارت» اعلام گردد.
- او باید در دسترس باشد تا بتواند راهنمایی ها و فیدبک های لازم را به دانشجو بدهد.
- درخواست کار مکتوب از دانشجو جهت اطمینان حاصل کردن از اینکه دانشجو با توجه به زمان بندی توافق شده فعالیت می کند.
- هماهنگی فعالیت های سایر اعضای گروه نظارت و اطمینان حاصل کردن از این که نظرات آن ها در حین پیشرفت کار در فواصل زمانی منظم به نحو مناسبی به دانشجو می رسد.
- در صورتی که کار دانشجو کافی نباشد، استاد راهنما می بایست به صورت کتبی دانشجو را از این امر آگاه کند و او را در مورد آنچه باید انجام شود راهنمایی کند. در صورتی که مشکل ادامه داشت باید به رئیس دپارتمان یا دانشکده گزارش دهد.
- دانشجو می تواند در استخراج مقاله از پایان نامه نیز از استاد راهنما کمک بگیرد.
- استاد راهنما باید در جلسه دفاع از پایان نامه حضور داشته باشد.
- تصحیح نهایی طرح پژوهشی با توجه به نظرات پیشنهادی و رعایت آئین نگارش بعهدده استاد راهنما است.
- او باید دانشجو را از نظر روند ارزشیابی پایان نامه توجیه کند.
- نوشتن صورت جلسه در جلسه دفاع از طرح نیز بعهدده استاد راهنما است.

چطور استاد راهنما انتخاب کنیم؟

- استاد راهنما می بایست از اعضای هیات علمی واحد انتخاب شود.
- همکاری استادان در پایان نامه های کارشناسی ارشد به ترتیب با اعضاء تمام وقت، نیمه وقت و سپس مدعو اولویت بندی می شود.
- دانشجو باید از تعداد پایان نامه های در دست راهنمایی و مشاوره ی استاد راهنمای خود مطلع باشد.
- استاد راهنما نیز موظف است به سقف پذیرش خود دقت کند و در صورتی که ظرفیت پایان نامه هایی که برای راهنمایی داشت تکمیل شد، دانشجو را مطلع کند و با در نوبت قرار دادن او در کارش وقفه ایجاد نکنند.
- استاد راهنما به پیشنهاد دانشجو و موافقت و تایید گروه تخصصی تعیین می شود.
- زمانیکه می خواهید یک استاد راهنما انتخاب کنید این را در نظر داشته باشید که او باید شما را در زمینه موضوعی خاص و تخصصی راهنمایی کند بنابراین بهتر است در موضوع مورد نظر شما متخصص باشد.
- استاد راهنما باید در روش شناسی تحقیق نیز متخصص باشد. او باید بتواند در تمام مراحل پایان نامه نویسی شما را هدایت کند بنابراین باید در هر بخش آن تخصص کافی داشته باشد.
- بسیار مهم است که قبل از انتخاب استاد راهنما زمانی را صرف تحقیق و بررسی او کنید.

این کار باعث می شود استادی پیدا کنید که با کمک او بتوانید پایان نامه خود را سریع تر به پایان برسانید. پس بهتر است عجله نکنید.

به زمینه تخصصی استاد راهنما دقت کنید

همانطور که گفته شد استاد راهنمای شما باید در زمینه موضوعی که شما برای پژوهش در نظر گرفته اید تخصص داشته باشد.

این کار موجب می شود شما بهتر بتوانید کار پایان نامه تان را انجام دهید. اگر استاد راهنمای شما در زمینه موضوع مورد نظر تان تخصصی نداشته باشد در نهایت تمام کار بر دوش خودتان خواهد افتاد. پس خجالت نکشید شما باید درباره تخصص اساتید راهنمای مورد نظر تان اطلاعات کسب کنید.

در دسترس بودن استاد راهنما را در نظر بگیرید

استاد راهنمای شما باید همیشه در دسترس باشد تا شما برای پیدا کردن و راهنمایی گرفتن از او زمان زیادی را صرف نکنید.

بنابراین انتخاب استاد راهنمایی که در شهر دیگری است و فقط برای زمان تدریس به دانشگاه شما سر می زند شاید خیلی صحیح نباشد.

این را در نظر داشته باشید در بسیاری از مواقع هیچ چیز جای ملاقات حضوری با استاد راهنما را نخواهد گرفت. پس اگر فکر می کنید پروژه ی شما طوریست که باید زیاد با استاد راهنمای تان ملاقات کنید، اولویت را با استادی بگذارید که در شهر شماست و بیشتر در دسترس است.

به سخت گیری استاد راهنما اهمیت بدهید

شاید شما ترجیح بدهید استاد راهنمایی داشته باشید که کاری به کار شما نداشته باشد، اما عملاً استاد راهنمایی که برایتان برنامه منظمی دارد و به صورت دوره ای کار شما را پیگیری می کند و انتظار گزارش کار ماهانه دارد بهتر از استادیست که شما را به حال خود رها می کند.

شما در این صورت خواهید دید یک استاد راهنمای سخت گیر چطور می تواند کمک کند شما سر وقت و دقیق کار پایان نامه تان را به اتمام برسانید.

پرس و جو کنید

سوابق استاد می تواند به شما کمک کند.

دستیابی به این سوابق نیز ساده است و فقط کافیست از سایر دانشجویانی که با این استاد کار کرده اند صحبت کنید و بپرسید چقدر به تعهد خود وفادار است و می تواند کمک شما باشد.

او باید به شما اعتماد داشته باشد

این را در نظر داشته باشید که استاد راهنمای شما باید با حوصله و صبر شما را راهنمایی کند و به شما اعتماد به نفس بدهد اما استادی که به شما اعتماد ندارد نمی تواند این احساس را به شما القا کند و در نهایت این مساله ممکن است به روی پایان نامه و ارائه شما نیز تاثیر منفی بگذارد. بنابراین باید تمام تلاشتان را بکنید تا اعتماد استاد راهنما را به خودتان جلب کنید تا او نیز بتواند با اطمینان بیشتری برایتان زمان بگذارد و راهنماییتان کند. با این حال شما در نهایت می توانید استاد راهنمای خود را تغییر دهید، هر چند این امر بسیار نادر است و معمولاً باید روابط مثبت و حسنه ای بین استاد و دانشجو برقرار باشد.

چگونه استاد راهنمای خود را تغییر دهیم؟

اگر شما تصمیم دارید که استاد راهنمای فعلی خود را تغییر دهید باید از طرف دانشگاه یک فرایند اداری طی شود، فرم هایی پر شده و دلیل این تغییر اعلام شود. بنابراین بسیار مهم است که قبل از شروع این فرایند اداری به طور جدی فکر کنید و نظرات همکاران و مربیان را بپرسید. این را نیز در نظر بگیرید، شما باید استاد جایگزین پیدا کنید و استاد راهنمای جدید نیز باید نسبت به موضوع مورد مطالعه شما اشراف کامل داشته باشد. بنابراین تغییر استاد راهنما خیلی سریع رخ نمی دهد و ممکن است زمان زیادی از شما بگیرد.

همانطور که می دانید پروسه نوشتن پایان نامه مدت زمان زیادی طول می کشد و استاد راهنما نیز در تمام طول این مدت باید شما را راهنمایی و کمک کند، بنابراین انتخاب یک استاد راهنمای خوب بسیار مهم است. دانستن اینکه وظایف استاد راهنما چیست و شما چه کمکی می خواهید از او بگیرید می تواند به شما کمک کند استاد راهنمای بهتری انتخاب کنید تا اواسط کار پژوهشی خود مجبور به تغییر او نشوید.

توفیق رفیق راهتان